

AKADEMİK DERGİSİ

ANKARA 2020 (HAZİRAN) - Sayı: 8 - s. 169-171

■ ŞEYH BEDREDDİN, VÂRİDAT TERCÜMESİ VE ŞERHİ,

haz.: Hüseyin Rahmi Yananlı, Büyüyen Ay Yayınları, İstanbul 2016,
247s.

Yüksek Lisans Öğrencisi

EVİN DURMAZ

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

orcid.org/0000-0002-0238-8200

evindurmaz221@gmail.com

Dualar ve zikirler, hep kalbin matluba, yani Hakk'a yönelmesi içindir.

Şeyh Bedreddin'in kalbine doğan manayı kaleme aldığı eserinin ana konusu Allah, kâinat ve insan ilişkisidir. İç veya gönle doğan anlamında ki "Vâridat", sufilerin sülûkları arasındaki hallerinin bir terennümüdür. Tasavvufta vâridat geleneği dini tecrübenin bir vec-hesini oluşturmaktadır. Şeyh Bedreddin'in Vâridat'ı da bu minvalde değerlendirilebilir.

Şeyh Bedreddin (h.1420) ilk tahsiline babasının yanında, Edirne'de başlamıştır. Ahlatlı Şeyh Hüseyin'e intisab eden Bedreddin'in, İranlı âlimlerle yaptığı tartışmadaki başarısı Timur'un takdirini kazanmıştır. Payitaht mücadelesinde Musa Çelebi'nin kardeşi Süleyman Çelebi'ye karşı galip gelmesi ile savaşta Edirne ele geçirilmiş ve Bedreddin'de kazaskerliğe tayin edilmiştir. Daha sonra Musa Çelebi diğer kardeşi Mehmed Çelebi karşısında yenik düşünce Şeyh Bedreddin İznik'e sürülmüştür. Osmanlı tarihinde derin izler bırakan isyanlardan biri olan Börklüce ve Torlak'ın çıkardığı isyanla bağlantısı olduğu iddiasıyla idam edilmiştir.

Adı bir dönemin siyasi çalkantılarıyla anılan Şeyh Bedreddin, aslında ilim adamı kimliğiyle bilinen bir simadır. Orijinali Arapça olan eseri Şeyhülislam Musa Kazım Efendi ilkin incelemiş, Muhammed Nuru'l-Arabî Arapça tercümesini yapmış, Ali Urfi Efendi de sadeleştirme tarzında ele almıştır.

Eser, iki kısımdan müteşekkildir. İlk kısmı Vâridat'ın tercümesi, ikinci kısım ise tercümenin şerhini oluşturmaktadır. Ahiret, ibadet, melekler, gayb, varlık, cennet, cehennem vb. konular ele alınmıştır. Mevzular, "Vâridat" adıyla uyumlu şekilde küçükbaşlıklardan oluşmaktadır.

Şeyh Bedreddin bu eserinde ahiret, cennet, cehennem, gayb, lehv, mutlak varlık gibi metafizik âleme ait kelimerin anlamlarına yer vermiş, batını mevzuları ayet ve hadisler çerçevesinde değerlendirmiştir. Şeyh Bedreddin tartışmalı bir konu olan şathiyata farklı bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır. Ona göre bütün âlem Hakk'ın sûretinden ibaret olduğu için her kim "Ben O'yum" derse bu söz doğrudur. Çünkü

buradaki “Ben” lafzın ona göre şahsa değil, Hakk’a işaret etmektedir. (s.93) Nûru'l-Ârâbi bu konuyu, “Mevhum Putlara İbadet” başlığıyla ele almaktadır.

Şeyh Bedreddin'e göre sülûkun nihayeti nifaka dönüşür. Sufinin bir takım harikulade hallere mazhariyeti ve yaşadığı halleri açıklamada dilin sınırlı imkânı bu duruma sebebiyet vermektedir.

Tanıtımına yer verdiğimiz baskıda açık ve anlaşılır bir dil kullanıldığı dikkatten kaçmamaktadır. Arapça veya farklı dillerdeki kim tasavvufi terimler dipnotta açıklanarak okuyucuya kolaylık sağlanmıştır. Eser, Şeyh Bedreddin'in görüşlerini merak edenler için başvuru niteliğindedir.

Eserdeki hadislerin kaynaklarının en azından bundan sonraki baskılarda belirtilmesi araştırmacılara kolaylık sağlayacaktır. Eseri okuyucuyla yeniden buluşturan H. Rahmi Yananlı'yı rahmetle anıyor, Büyüyen Ay Yayınlarını tebrik ediyoruz.